

ارزان) و نیروی کار غیرمتخصص در فرآیند تولیدی - که افزایش مصرف انرژی به ازای هر واحد تولید را به دنبال دارد - به سمت جایگزین ساختن ماشین آلات دارای راندمان انرژی بالاتر همراه با استفاده از نیروی متخصص جهت بهره برداری بهینه از ماشین آلات و رعایت استانداردهای مصرف انرژی حرکت کند، صورت حساب پرداختی بابت انرژی مصرفی است. البته مشوق های دولتی مانند پرداخت بخشی از هزینه های ممیزی انرژی و اصلاح فرآیند تولید، پرداخت یارانه بابت گاز سوز نمودن خودروها و ... می تواند به عنوان عاملی مثبت در این زمینه مطرح شود، اما در نهایت تا زمانی که اثرات بهینه سازی رفتارهای مصرفی انرژی در هزینه های یک واحد مصرف کننده اعم از خانگی، اداری یا صنعتی در

ابعادی قابل قبول و انگیزشی منعکس نشود، نمی توان امید چندانی به اثربخشی توصیه های مصرفی ارایه شده از سوی دستگاه های ذیربط مانند شرکت های تولید برق، گاز و فرآورده های نفتی داشت.

بدون شک توجیه پذیری اقتصادی، قوی ترین منطقی است که می تواند لزوم افزایش راندمان مصرف انرژی از سوی واحدهای مصرف کننده را به یک حرکت دائمی در این بخش تبدیل کند. به هر جهت در بلندمدت تداوم اختصاص بخش عظیمی از منابع انرژی کشور به تأمین یارانه های انرژی - در شرایطی که الگوی مصرف انرژی در کشور به شدت تحت تأثیر هنجارهای نادرست و غیرمنطقی مصرف کنندگان قرار دارد - قابل توجیه نیست.

لغو قرارداد ساختن ۲

اعمال حاکمیت یا بدقولی روس ها

به گفته مقامات روسی، شرکت های این کشور دیگر نیازی به کمک خارجی ندارند و شرکت های خارجی دیگر نمی توانند مالک پروژه های انرژی روسیه باشند.

این موافقتنامه مربوط به ۱۲ سال پیش است. آن روزها دوران ضعف روسیه و تحمیل سیاست ها از سوی یک اقلیت قدرتمند بود. اموال دولتی طی فرآیندی که از سوی کارشناسان غربی خصوصی سازی نامگذاری شده بود، عجولانه به قیمت های بسیار پایین فروخته می شدند. این موارد بخشی از گزارشی است که در اواخر دسامبر ۲۰۰۶ توسط نویسنده نشریه ریانووستی چاپ مسکو، پس از پایان مجادلات ماه های اخیر بین دولت روسیه و شرکت گاز دولتی این کشور - گازپروم - با کنسرسیومی متشکل از شرکت های رویال داچ شل، میتسوئی و میتسوبیشی در تشریح دلایل بنیادین اقدام کرملین در این زمینه، به چاپ رسید. نویسنده در ادامه این گزارش آورده است: "قرارداد مشارکت در تولید ساختن ۲، اولین موافقتنامه از این نوع بود که توسط

روسیه به امضا رسید. غرب از این قرارداد به گرمی استقبال کرد. البته آنها حق داشتند، زیرا مجموع ذخایر قابل بازیافت میدین پیلتون آستوخسکوی و لانسکوی که با توسعه آنها در این پروژه قابل استحصال بود، بالغ بر ۱۵۰ میلیون تن نفت خام و ۵۰۰ میلیارد مترمکعب گاز می باشد. اما امروز شرایط اقتصاد روسیه کاملاً دگرگون شده است. در حال حاضر اقتصاد روسیه نه تنها از ذخایر گسترده طلا، ارز و پول با ثبات در اثر پشتوانه ذخایر نفت و گاز برخوردار است، بلکه دیدگاه و رفتار دولت در خصوص منابع طبیعی کشور نیز کاملاً تغییر کرده است."

ساختن ۲

ساختن یکی از مهم ترین مناطق تمرکز منابع طبیعی نفت و گاز در روسیه است که میزان ذخایر هیدروکربور

آن رقمی در حدود ۴۵ میلیارد بشکه معادل نفت خام برآورد شده است. این ذخایر از نظر مقدار، با ذخایر نفت و گاز دریای شمال برابری می کند. پروژه ساختن ۲ با هدف بهره برداری از ۱۰ درصد ذخایر نفت و گاز این منطقه طراحی شده و عنوان بزرگ ترین پروژه نفت و گاز جهان را به خود اختصاص داده است. این پروژه همچنین بزرگ ترین سرمایه گذاری مستقیم خارجی در تاریخ روسیه به حساب می آید. بخش های مختلف این پروژه متشکل از ساخت سکوی دوم تولید در میدان پیلتون آستوخسکوی و اتصال سکوی مولیک پاک (اولین سکوی تولید نفت فلات قاره در روسیه) به سیستم جدید خطوط لوله نفت، ساخت یک سکوی جدید در میدان لانسکوی با قابلیت تولید ۱۷ میلیارد مترمکعب گاز غیر همراه، یک واحد فرآوری به منظور برداشت گاز و نفت خام از هر دو میدان، دو خط لوله ۸۰۰ کیلومتری نفت و گاز به جنوب جزیره، یک اسکله صادرات نفت خام با قابلیت عملیات در تمام طول سال، اولین واحد تولید گاز طبیعی مایع شده (ال ان جی) در روسیه به ظرفیت ۹/۶ میلیون تن ال ان جی در سال همراه با تجهیزات صادرات آن و بهبود تسهیلات زیربنایی مانند جاده ها، پل ها، خط آهن، فرودگاه، بیمارستان و سایر تجهیزات مربوطه می باشد. محصول ال ان جی تولیدی این پروژه قرار است به کشورهای ژاپن، کره جنوبی و ایالات متحد آمریکا صادر شود. تاکنون ۸۰ درصد از عملیات اجرایی پروژه انجام شده و هم اکنون ۱۷ هزار نفر در این پروژه مشغول بکار هستند که ۷۰ درصد آنها را اتباع روسیه تشکیل می دهند.

اجرای پروژه توسعه میدین نفت و گاز ساختن ۲ در سال ۱۹۹۲ به کنسرسیومی مرکب از شرکت های رویال داچ شل با سهم ۵۵ درصد، میتسوئی ۲۵ درصد و میتسوبیشی با ۲۰ درصد واگذار گردید. تولیدات فعلی این پروژه شامل ۸۰ هزار بشکه معادل نفت در روز است که با تکمیل پروژه به ۳۴۰ هزار بشکه معادل نفت خام در روز (با در نظر گرفتن ال ان جی) افزایش خواهد یافت.

استانداردهای زیست محیطی

اما طی ماه های اخیر آژانس حفاظت محیط زیست روسیه طی موارد متعددی کنسرسیوم ساختن ۲ به رهبری شرکت شل را متهم به نقض قوانین و استانداردهای زیست محیطی در منطقه در اثر اجرای پروژه ساختن ۲ نموده است. در کنار این آژانس، سازمان های غیردولتی فعال در منطقه مخالفت هایی را در خصوص نحوه اجرای بخش های مختلف این پروژه ابراز نموده اند. آنها بهره بردار پروژه را متهم به استفاده از روش های عصر بربریت در تولید نفت کرده اند. در نهایت، در ماه سپتامبر سال جاری مجوز اعطا شده از سوی وزارت منابع طبیعی روسیه به پروژه ساختن ۲ ملغی اعلام گردید. همچنین مرکز مدیریت منابع آب روسیه در روز ۱۳ دسامبر اعلام کرد در صورتی که بهره بردار پروژه ساختن ۲ به نقض قوانین استفاده از منابع آب ادامه دهد، مجوز اعطا شده به این پروژه لغو خواهد شد. در این میان، شرکت ساختن انرژی از سوی اداره محیط زیست روسیه

شرکت‌های شل، میتسوئی و میتسویشی نیز ورود گازپروم به عنوان رهبر جدید پروژه را خوشامد گفتند. اهمیت این تحولات در ابعادی بود که ولادیمیر پوتین، رئیس جمهور روسیه، شخصاً در مراسم امضای این پروتکل حضور یافت. بسیاری از ناظران و کارشناسان اقدامات اخیر دولت روسیه در این خصوص را پیامی مبنی بر عدم موافقت روسیه با مالکیت منابع طبیعی این کشور توسط شرکت‌های خارجی و پایان دوران رواج این شرایط به خصوص در صنعت نفت و گاز این کشور تلقی کرده‌اند. دیمیتری اسکوف، یکی از سخنگویان پوتین، در این رابطه به خبرنگاران گفت: «فضا به کلی تغییر کرده است و شرکت‌های روسی دیگر نیازی به کمک خارجی ندارند. شرکت‌های ما فرصت این که خودشان مالک دارایی‌های کشور باشند و در عین حال، بتوانند نیازهای مالی و تکنولوژیک خود را تأمین کنند، دارند. این امر شرایط برای سرمایه‌گذاران خارجی را تغییر داده است. شرکت‌های خارجی دیگر نمی‌توانند مالک باشند، بلکه فقط می‌توانند پیمانکار و یا پیمانکار فرعی شرکت‌های روسی باشند.» اسکوف ادامه داد: «ما این را درک می‌کنیم که داشتن سهام مستقیم بهتر است، اما شما هم باید این را درک کنید که اینها منابع طبیعی روسیه هستند. هیچ کشوری در دنیا نمی‌خواهد منابع طبیعی‌اش را به خارجی‌ها تسلیم کند.»

پوتین در مراسم امضای پروتکل جدید شرکت‌های ساخالین انرژی، در مورد مشکلات زیست محیطی اجرای این پروژه گفت: «این مشکل را باید اساساً حل شده فرض کنیم. دولت روسیه و سرمایه‌گذاران علاقه‌مندند که این پروژه هرچه زودتر اجرا شود.»

گازپروم واگذار کند.

در گیر و دار مذاکرات، مسئولان شرکت‌های ساخالین انرژی اعلام کردند که در برآورد هزینه‌های طرح، بازنگری صورت گرفته و هزینه‌های اجرای این پروژه از حدود ۱۱ میلیارد دلار به حدود ۲۲ میلیارد دلار بالغ شده است. وزیر انرژی روسیه در اولین واکنش به این ادعای شرکت‌های ساخالین انرژی، اعلام کرد دولت روسیه این برآورد را قبول نداشته و آن را نخواهد پذیرفت. بر اساس قرارداد مشارکت در تولید منعقد شده بین طرفین، روسیه پس از کسر هزینه‌های انجام شده توسط مجری (شرکت انرژی ساخالین به رهبری شل)، می‌تواند سود خود را برداشت کند. بر این اساس، افزایش هزینه‌های طرح می‌تواند زمان آغاز دریافت سود توسط روسیه را به تأخیر بیندازد.

مقابله به مثل

سرانجام در روز ۲۲ دسامبر، پروتکلی بین سهامداران شرکت‌های ساخالین انرژی و گازپروم به امضا رسید که طی آن، دولت روسیه برآوردهای جدیدی صورت گرفته در خصوص هزینه‌های طرح را پذیرفت. اما این پروتکل اجزای مهمتر دیگری هم دربر داشت. به موجب این پروتکل، گول گازی روسیه (گازپروم) با پرداخت مبلغ ۷/۴۵ میلیارد دلار، پنجاه درصد به علاوه یک سهام شرکت‌های ساخالین انرژی را خریداری و رسماً به عنوان طرف چهارم و البته سهامدار عمده و رهبر جدید طرح، وارد این پروژه شد. به موازات، سهام سه طرف دیگر این قرارداد به نصف کاهش یافت. در واقع، دولت روسیه در ازای تبدیل شدن گازپروم به رهبر پروژه، برآوردهای جدید از هزینه‌های اجرای طرح را پذیرفت. مدیران

متهم به ایجاد تخریب در اکولوژی جزیره ساخالین از طریق تخریب خاک، جنگل زدایی و انتشار مواد سمی شده است. مرکز دیده‌بان محیط زیست روسیه نیز اعلام کرد فرآیند قضایی رسیدگی به اتهامات بهره‌بردار پروژه از مارس ۲۰۰۷ آغاز خواهد شد. شدت این تهدیدات در ابعادی بود که ایگور ایگناتیف، رئیس کنسرسیوم بهره‌بردار پروژه ساخالین ۲ (به رهبری شل)، در اواسط ماه دسامبر اعلام کرد مشکلات قانونی و مقرراتی ایجاد شده موجب تأخیر در بهره‌برداری از پروژه خواهد شد. وی در همین زمینه گفت: قرار است در ماه ژانویه حفاری در لاندسکوی را آغاز کنیم، اما بعد از دو ماه تلاش هنوز نتوانسته‌ایم مجوز مسئولان اداره حفاظت محیط زیست روسیه را دریافت کنیم.

مخالفت با اصل قرارداد

در این میان، مخالفت‌هایی نیز از سوی مراجع مختلف دولتی و نیمه دولتی روسیه با چارچوب قرارداد ساخالین ۲ که نوعی قرارداد مشارکت در تولید می‌باشد، ابراز شده است. این گروه معتقدند قراردادهای مشارکت در تولید همواره شرایطی را از سوی سرمایه‌گذاران به کشور دارنده ذخایر تحمیل می‌کند که لزوماً در جهت منافع آن نیست. ویکتور خریستنکو، وزیر صنایع و انرژی روسیه، در این زمینه می‌گوید: «اگر من در مذاکرات اولیه با شل حضور داشتم، هرگز با این شرایط موافقت نمی‌کردم. شرایط ویژه قراردادهای مشارکت در تولید هرگز به نفع روسیه نیست و اکنون این وضعیت بدتر هم شده است.» اطلاعات منتشره نشان می‌دهد مخالفت‌های زیادی با چارچوب این قرارداد در دولت، مجلس و صنعت نفت روسیه وجود داشته است. حتی در سال ۲۰۰۳ میخائیل کاسیانوف، وزیر پیشین انرژی روسیه، خواهان آن شده بود که پروژه ساخالین ۲ بار دیگر و این بار مطابق با منافع ملی روسیه به مناقصه گذاشته شود.

گازپروم آمد

به موازات این اقدامات، زمه‌هایی در خصوص علاقه مسئولان سیاسی روسیه به حضور گازپروم در این کنسرسیوم، مطرح و به صورت رسمی و نیمه رسمی از سوی سیاستگذاران بخش انرژی روسیه مورد تأیید قرار گرفت. در برخی محافل روسیه صحبت‌هایی نیز در خصوص امکان حضور شرکت رزُنفِت - شرکت ملی نفت روسیه - در کنسرسیوم ساخالین ۲ مطرح شده بود. برخی شواهد از وجود رقابت بین مسئولان گازپروم و رزُنفِت در عرصه صنعت نفت روسیه حکایت دارند. در اولین گفت‌وگوها در این خصوص، مقامات کنسرسیوم ساخالین به مدیریت شل، برای بحث در خصوص رفع مشکلات زیست محیطی پای میز مذاکره با مقامات روسی نشستند. مقامات روسی ضمن تأکید بر لزوم ایجاد تغییر و تحولات در این زمینه، علاقه‌مندی خود به حضور گازپروم در این کنسرسیوم را در قالب سهمی ۲۵ درصدی مطرح کردند. قرار بر این بود که شل ۲۵ درصد از سهام خود در این کنسرسیوم را به

کاهش قیمت نفت به خاطر گرمی هوا

گزارش «اقتصاد ایران» از قیمت نفت صادراتی کشورهای جهان

حرارتی همچنان کاهش یابد.

از سوی دیگر، برآوردها نشان می‌دهند که سطح ذخیره‌سازی نفت خام آمریکا در هفته گذشته شاهد افزایشی معادل ۹۰۰ هزار بشکه بوده است. این در شرایطی است که نامساعد بودن شرایط جوی در هفته گذشته موجب کاهش ۸۱ میلیون بشکه‌ای این ذخایر در هفته ماقبل آن شده بود.

قیمت نفت خام ایران در مناطق مختلف*

منطقه	نفت سبک	نفت سنگین
آسیا	۵۷/۹۳	۵۴/۲۸
شمال غربی اروپا	۵۳/۴۵	۵۷/۵۷
مدیترانه	۵۲/۸۴	۵۰/۹۹
آفریقای جنوبی	۵۴/۱۴	۵۲/۲۹
میانگین وزنی	۵۶/۴۲	۵۲/۸۳

* فوب خلیج فارس، دلار برای هر بشکه، ۸۵/۱۰۱۳

استخراج: «اقتصاد ایران» از امور بین الملل شرکت ملی نفت.

با ادامه استقرار هوای گرم در شمال شرق آمریکا و هوای نسبتاً معتدل در اروپا و به تبع آن، کاهش شدید مصرف سوخت حرارتی در این مناطق، قیمت‌های نفت خام در بازارهای جهانی با کاهش قابل ملاحظه‌ای روبه‌رو شده‌اند. در بازار نیویورک قیمت محموله‌های نفت خام وست تکراس اینترمدییت برای تحویل در ماه فوریه با ۲/۳۳ دلار کاهش به بشکه‌ای ۵۷/۷۲ دلار بالغ شده است. در همین راستا، قیمت سوخت حرارتی در این بازار برای تحویل در ماه فوریه با ۶ سنت کاهش به ۷/۵۹ دلار در هر گالن رسیده است.

از سوی دیگر، در بازار لندن قیمت نفت خام دریای شمال (برنت)، برای تحویل در ماه فوریه با ۲/۴۸ دلار کاهش به ۵۷/۹۶ دلار در هر بشکه بالغ گردیده است. قیمت‌های مزبور پایین‌ترین قیمت از ماه اکتبر ۲۰۰۶ بدین سو به حساب می‌آیند.

گزارش سازمان هواشناسی آمریکا حاکی از آن است که استقرار هوای گرم تا ۱۰ روز آینده تداوم خواهد یافت. بر این اساس، انتظار می‌رود تقاضای سوخت